

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

DE NATIE.

DE
N A T I E.

~~~~~  
**15 November 1830.**  
~~~~~

d'oor

GIJSBERT KAREL *Grave* VAN HOGENDORP.

TE 's GRAVENHAGE, BIJ
A. K L O O T S.
FOOTEN, N. 165.

DE NATIE.

De benaauwde staat van ons land wordt zeer verzaard door het groot verschil van gevoelens omtrent de middelen die wij bij de hand moeten nemen.

Eene partij hoopt nog op het herstel van het *Koningrijk der Nederlanden*, zoo als het

was, twee volken versmolten tot één. Deze partij wil zoodanige middelen aanwenden, als dienstig kunnen zijn om haar oogmerk te bereiken.

Eene tweede partij neemt de scheiding aan, zoo als zij oorspronkelijk door de Belgen is verzocht geworden, namelijk, onder één en hetzelfde hoofd. De middelen, tot dit einde, aan te wenden, kunnen niet overeenstemmen met de middelen van de eerste partij.

Eene derde partij stemt de scheiding toe, maar begeert dezelve onder afzonderlijke hoofden, waardoor de *Vereenigde Nederlanden* en *België* geheel van elkander vereemd zouden worden. *België* zou dan voor ons zijn een vreemde Staat, eene buitenlandsche Mogendheid. Om dit oogmerk te bereiken, zijn er wederom andere middelen noodig.

De aanval op *Brussel* rustte op het beginsel van het *Koninkrijk der Nederlanden*. De Koning wilde garnizoen leggen in *Brussel*, ten einde de rust te herstellen en te handhaven, alsmede om de plundersaars en brandstichters aan de regtbanken over te geven. De Brusselaars lieten het garnizoen niet toe, en beweerden dat de gewapende burgerij voldoende was. Deze burgerij ondersteunde de bekende grieven der Belgen, en zij vreesde dat die grieven zouden onderdrukt worden, wanneer het garnizoen toegelaten werd. Daarop begon de burgeroorlog in *Brussel* en spreidde zich vervolgens uit over geheel *België*. Het is thans zoo verre gekomen, dat de koninklijke troepen geheel *België* ontruimd hebben, op het kasteel van *Antwerpen* na, en dat de Belgen hier en daar op het oud grondgebied der *Vereenigde Nederlanden* zijn inge-

vallen. Dit grondgebied wordt nu verdedigd door de koninklijke troepen, die uit de *Vereenigde Nederlanden* afkomstig zijn, alsmede door schutterijen en vrijwilligers, die beide uit alle oorden van het land naar de grensvestingen getrokken zijn. Deze stand der zaak vloeit geheel voort uit het beginsel van het *Koninkrijk der Nederlanden*. Volgens dit beginsel zijn de Belgen opstandelingen, die wederom onder het gezag der wetten moeten gebragt worden.

Nu het gebleken is, dat de openbare magt van het Koninkrijk niet toereikt om de groote helft van hetzelfde tot onderwerping te dwingen; nu de getrouwe *Vereenigde Nederlanden* door de Belgen aangevallen worden, en alle hunne krachten moeten inspannen ter bloote verdediging; werpt de partij van het *Koninkrijk der Nederlanden* hare oogen op de Mogendheden, die het

Koninkrijk der Nederlanden opgericht hebben door *België* bij de *Vereenigde Nederlanden* te voegen. De afgezanten van deze Mogendheden houden thans eene bijeenkomst te *Londen*, meestal congres genoemd door het publiek. De partij verwacht, dat het congres zal doen hetgeen de regering van het Koninkrijk zelf niet heeft kunnen uitvoeren. Het congres, hoopt zij, zal het *Koninkrijk der Nederlanden* herstellen en handhaven.

Het tweede beginsel is de scheiding onder één hoofd, en daaruit zijn wederom zeer gewigtige daden voortgevloeid. De Belgen hebben het opgegeven als hunnen hoogsten wensch, doch hebben het naderhand verlaten om zich onafhankelijk te verklaren. De Koning heeft het voorgedragen aan de Staten-Generaal van het Koninkrijk, in eene buitengewone vergadering, waar ook de Belgen voor de laatste reis verschenen zijn.

Deze Staten-Generaal hebben de zaak rijpelijk overwogen, en eindelijk op 's Konings vraag geantwoord, dat zij de scheiding begeerden. Ingevolge van hunne verklaring is er eene plegtige en talrijke commissie benoemd geworden, om een ontwerp van de wijze van scheiding te maken. Deze commissie bestaat uit leden van de Eerste Kamer, van de Tweede Kamer, en van den Raad van State. Thans zijn de Staten-Generaal zamengesteld uit bloote noordelijke leden, en deze hebben wederom in hun adres aan den Koning op de scheiding aangedrongen. De Koning heeft verklaard, dat hij geene andere wetten voor zou stellen, dan voor *Noord-Nederland*. Op dezen voet is dan ook eene voorloopige begrooting voor het aanstaande jaar overgelegd. De scheiding is tot in het leger doorgedrongen, en alle de Belgen zijn naar huis gezonden.

Even zoo zijn alle de Belgische burgerlijke ambtenaren in het Noorden buiten werkzaamheid gesteld. Eindelijk is de zending van den PRINS VAN ORANJE naar *Antwerpen* voortgevloeid uit ditzelfde beginsel.

De volstrekte scheiding, de scheiding onder afzonderlijke hoofden van den Staat, is het derde beginsel. De Belgen voeren den oorlog om hunne onafhankelijkheid te handhaven, en wij strijden om ons grondgebied te verdedigen; welk een en ander eene volstrekte scheiding in de daad kenteekent. In onze *Vereenigde Nederlanden* wordt het verlangen naar zulk eene scheiding, door de wet bevestigd, hoe langer hoe luider. Men hoort het uiten in de gesprekken, men leest het in de tijdschriften en vlugschriften. In de Staten-Generaal is er zelfs een voorstel gedaan, om dit verlangen aan den Koning bekend te maken.

Zoodanig staan de partijen onder ons , zoodanig zijn de beginselen door dezelve beleden , zoodanig zijn de handelingen daaruit voortvloeiende.

De scheiding onder één hoofd, is door de Belgen gevraagd geworden in het begin van September. De vraag is aan de Staten-Generaal voorgelegd, tegen de helft van die maand. Daar is een bevestigend antwoord op gekomen tegen het einde der maand. De commissie dienvolgens benoemd om een ontwerp te maken, schijnt nog daarmede bezig te zijn. Wij hooren althans niets van een rapport, en er is geen voorstel van wet omtrent die zaak aan de Staten-Generaal gedaan. Zoo verre zijn wij gevorderd in derdehalve maand. Toen de PRINS VAN ORANJE *Brussel* dorst in te treden, om uit zijne eigene oogen te zien, met de hoofden van de Belgen te spreken,

en na drie dagen tot een besluit gekomen was ; zoo was dit besluit hetzelfde als het antwoord der Staten-Generaal vier weken later geweest is. Wij hebben dus vier weken noodig gehad om de zaak even zoo in te zien als de PRINS. De openbare meening was in het eerst lang niet gunstig voor de scheiding , om dat zij streed met het beginsel van het Koningrijk , en om dat deze partij nog de meerderheid had en het hooge woord voerde. Volgens dit beginsel waren de Belgen bloote muitelingen , en zij moesten des noods door de wapenen onder gebracht worden. Op zijn best wilde men toegeven , dat de scheiding in beraad zoude genomen worden , nadat die onderwerping volbragt was. Maar , op de zaak nadenkende , dreef echter het gezond oordeel van den Nederlander boven , en de Natio begon in te zien , dat zij bevrijd zoude

worden van al den overlast der Belgen door middel van de scheiding. Zoo ver kwam het met den tijd en langzaam, de Tweede Kamer verklaarde zich voor de scheiding met eene geringe meerderheid, en toen de aanneming van de Tweede Kamer naar de Eerste was overgebracht, hebben er nog zes of zeven leden tegen de scheiding gestemd. Zoo moeilijk is de Natie over te halen geweest tot de omhelzing van het tweede beginsel, en tot de bekrachtiging van het oordeel van den PAINS, dat hem, bij een onderzoek op de plaats zelve, slechts drie dagen had gekost. De reden van zulk een tijdverlies onder zoo dringende omstandigheden is eenig en alleen te vinden in de verdeeldheid der partijen, in den strijd der beginselen, met één woord, in de oneenigheid. Door de oneenigheid zijn wij besluiteloos en zwak, en zwakheid in de tegen-

woordige omstandigheden is reeds zeer na-deelig geweest voor het nationaal welzijn, en blijft zeer gevaarlijk voor hetzelfde in het vervolg. Wij moeten trachten om gezamenlijk, althans met eene overgrootte meerderheid, één en hetzelfde beginsel aan te nemen, naar één en hetzelfde doel te streven. Anders zullen wij nog grooter schade lijden, en nog vele verliezen te voegen hebben bij de reeds geledene.

Zoo als de Belgen ons zijn vooruitgegaan met de scheiding onder één hoofd, even zoo zijn zij ons mede vooruit gegaan met de volstrekte scheiding onder afzonderlijke hoofden. In het begin van October hebben zij hunne onafhankelijkheid en nationaliteit uitgeroepen. Eene voorloopige regering heeft zich opgeworpen om deze volstrekte scheiding te handhaven, en zij heeft den oorlog met den gelukkigsten uitslag gevoerd.

In het midden van November hooren wij, dat er een voorstel in de Tweede Kamer der Staten-Generaal is gedaan, om onze nationaliteit en onafhankelijkheid te verklaren en te handhaven. Wij weten niet of dit voorstel aangenomen worden zal, en al wordt het aangenomen, zal de verklaring nog geen wet zijn. Het zal een adres zijn aan den Koning, dat is, een raad van de Kamer aan den Koning. De overgang van de scheiding onder één hoofd tot eene volstreckte scheiding duurt derhalve bij ons alreeds anderhalve maand, nadat zij in *België* besloten was. Bij de Natie is de zaak sneller gevorderd dan bij de nationale vertegenwoordiging. De partij van eene volstreckte scheiding is hoe langer hoe talrijker geworden, en zij laat zich thans luide hooren als de stem der Natie. De PRINS VAN ORANJE heeft zich vóór dit beginsel verklaard in de eer-

ste helft van October, thans eene groote maand geleden. Hij heeft toen, bij zijne tweede proclamatie, de onafhankelijkheid en nationaliteit der Belgen erkend, hetwelk de nationaliteit en onafhankelijkheid van *Oud-Nederland* insloot en bevestigde. De volstrekte scheiding aan de zijde van *België* beteekende even zeer dezelfde volstrekte scheiding aan de zijde van *Oud-Nederland*. Dat wij eene Natie zijn, dat wij onafhankelijk zijn, behoefde voorwaar de PRINS niet te erkennen en uit te roepen, zoo als hij voor *België* doen moest. Hij dacht niet dat iemand daaraan twijfelde, en zijn stilzwijgen daaromtrent was de schoonste hulde, die hij ons bewijzen kon. Maar heden zeggen vier aanzienlijke leden van de Staten-Generaal, dat de Natie ongerust wordt omtrent hare nationaliteit en onafhankelijkheid, dat zij vreest dat de groote Mogendheden in-

breuk daarop maken zullen. Dat zulk een inbreuk te vreezen is, komt eenig en alleen van onzen ongevestigden staat, van onze werkeloosheid onder strijdige beginzelen. Indien wij gevestigd waren, indien wij ons nog aanstonds vestigden, zoo zouden de groote Mogendheden onze nationaliteit even zeer en meer ontzien, dan de Belgische, die zij zoo goed als erkend hebben.

Wij hebben de *Unie van Utrecht* gesloten in de zestiende eeuw, niet alleen onder den oorlog met het magtig *Spanje*, maar juist omdat wij in dien oorlog begrepen waren. Wij wilden ons sterk maken en hebben ons sterk gemaakt door de vestiging van onzen Staat. In de zeventiende eeuw was het water aan de lippen gekomen door de snelle veroveringen van *Lodewijk XIV*, die zijn hoofdkwartier in *Utrecht* had opgeslagen. Toen vestigden wij onzen Staat door

de verheffing van WILLEM III en kwamen daardoor het gevaar te boven. In de achttiende eeuw werden wij wederom aangevalen door *Frankrijk*, en wij vonden wederom onze redding in de vestiging van den Staat onder WILLEM IV. In deze eeuw droegen wij het fransche juk en de oorlog in *Europa* was algemeen. Toen verbraken wij dat juk en geraakten in oorlog met NAPOLEON. Wij vlogen te wapen, ofschoon er nog zes vestingen in het hart van het land door onzen vijand bezet waren. Midden in den strijd vestigden wij den Staat, en deze vestiging bezorgde ons eene verdubbelde kracht om onze onafhankelijkheid te verkrijgen. Zulke voorbeelden hebben wij heden te volgen, om ons ook uit onzen tegenwoordigen nood te redden.

Maar heden is en blijft alles onder ons voorloopig. Het voorloopige is dikwerf nood-

zakelijk, en dit was het ook nu; maar het moet altijd zeer kort, zoo kort als mogelijk duren. Het moet zoo ras mogelijk opgevolgd worden door eene vestiging van den Staat. Op dit oogenblik is alles voorloopig in het *Oude Nederland*. Voorloopig is onze naam; wij heeten nog de *Noordelijke Provinciën*, *Noord-Nederland*, en er zijn geen *Zuidelijke Provinciën*, er is geen *Zuid-Nederland* meer. Voorloopig is onze grondwet; want uit hoofdē van de scheiding alleen moet de menigte van artikelen veranderd worden, om niet te spreken van andere wijzigingen, die mede reeds door de Staten-Generaal zijn verlangd geworden. Voorloopig is onze wetgevende magt; want zij kan niet vergaderen, noch een besluit nemen, zonder overtreding der grondwet. Voorloopig zijn onze begrootingen; want er worden vele maanden gevraagd om er eene vaste te ma-

ken. Voorloopig is een ontwerp van gedwongene geldheffing; want zij geschiedt in de verwachting dat de *Zuidelijke Provinciën* daarin zullen deelen. Alles is voorloopig onder ons, omdat wij geen algemeen beginsel hebben aangenomen, of omdat wij het niet toepassen. In onzen voorloopigen Staat zijn wij zwak, zwak binnen 's lands om het krediet te herstellen, zwak in den oorlog om het hoofd te bieden aan onzen vijand, zwak in de diplomatie om onze nationaliteit te handhaven.

Het kan echter geene groote moeite kosten om ons allen te vereenigen tot één en hetzelfde beginsel, en daarmede allen werkzaam te zijn tot één en hetzelfde doel. Van de drie beginselen in den ophef vermeld, namelijk, het *Koninkrijk der Nederlanden*, de scheiding onder één hoofd, de volstrekte scheiding, is er slechts één, dat op dit oogenblik te pas komt. De omstandigheden en

de gebeurtenissen, die zoo schielijk op elkander gevolgd zijn, verbieden ons aan eenig ander beginsel te denken, dan aan de volstrekte scheiding. Deze volstrekte scheiding is derhalve ook door de daad erkend, ofschoon alle de maatregelen voorloopig zijn. De volstrekte scheiding is insgelijks de nationale wensch geworden, niet om het te laten bij voorloopige maatregelen, maar om het beginsel wettiglijk vast te stellen, en daaruit werkzaam te zijn. De eerste werkzaamheid, uit dit beginsel voortvloeiende, is de vestiging van den Staat door eene gewijzigde grondwet. Waarin deze wijziging dient te bestaan, wordt in de eerste plaats aangewezen door het beginsel der scheiding. Het wordt in de tweede plaats voorgeschreven door eene ondervinding van vijftien of zestien jaren, bevestigd door algemeene wenschen. Zoodanig is de ministerieele ver-

antwoordelijkheid, de regelrechte verkiezing, de publiciteit der financiën, de vrije handel. Eene grondwet, zoodanig gewijzigd en zoodanig overeenstemmende met het openbaar gevoelen, is het eerste gevolg van de volstrekte scheiding. Zulk eene grondwet op te stellen, voor te dragen, aan te nemen, is noch een moeilijk werk, noch eene zaak van langen adem. Daarmede is de Staat gevestigd, de geheele Natie vereenigd tot één en hetzelfde beginsel, tot één en hetzelfde doel, en onze zwakheid veranderd in kracht.

De eerste en gevaarlijkste vijand, dien wij dan kunnen aantasten, is de vijand, die in ons binnenste woelt en onze levenskracht verteert. Deze vijand is het verval van onze geldmiddelen en de uitbreiding van het diskrediet. Wij moeten dezen vijand overwinnen door een grondig herstel van onze

financien, en dit grondig herstel kan men in weinig woorden bevatten. De uitgaven moeten gebragt worden beneden de inkomsten, en het overschot der inkomsten moet besteed worden aan de vermindering der schuld. Dan, hoe eenvoudig ook, is dit voorschrift moeilijk te volgen, en het vereischt de geheele inspanning der nationale kracht. Zulk eene kracht is nergens op den duur te vinden, dan in de vestiging van den Staat door eene goede grondwet, waarin duidelijk gelezen worden, de ministerieele verantwoordelijkheid, de regelrechte verkiezingen, de publiciteit der financien, de vrije handel,

Dezelfde kracht, die wij noodig hebben tegen onzen inwendigen vijand, hebben wij niet minder noodig tegen den uitwendigen. De geestdrift kan veel uitwerken, wij zien dagelijks blijken van hare edele uitwerking

in de harten onzer landgenooten , zoo dergenen die gewapend naar de grenzen trekken , als dergenen die hunne beurzen openen. Maar zulk eene geestdrift is uit haren aard voorbijgaande , zij kan eenen tijd lang de gebreken van een voorloopigen Staat bedekken , zij kan niet op den duur in de plaats van een geregelden Staat treden. De oorlog kan jaren duren , en een gevestigde Staat alleen kan zulk eenen oorlog uithouden en tot een gewenscht einde brengen.

Het einde van allen oorlog is de vrede , en wij moeten weten , welke voorwaarden van vrede wij begeeren , voor welk eenen vrede wij strijden. Wij moeten ons oogmerk bekend maken aan onzen vijand zelve , op dat ook hij wete , op welke voorwaarden hij de wapenen ter zijde leggen kan. Indien wij allen het beginsel der volstreckte scheiding aannemen , indien wij afzien van *België*

tot eenige onderwerping te dwingen, zoo weten wij zelve en de Belgen weten mede, wat het oogmerk van den oorlog is en hoe dezelve eindigen kan. Onze voorwaarden kunnen wij dan duidelijk voorstellen, namelijk, de vereffening van alle uitstaande zaken en het deelen der publieke schuld. Wij houden een schoon onderpand in onze handen, om den vrede op deze voorwaarden te verkrijgen. Wij bezetten het kasteel van *Antwerpen*, dat onoverwinnelijk is; wij zijn meester van de *Schelde* door onze scheepsmagt en door onze forten; wij zijn even zoo meester van de vaart van *Terneuse*; wij houden de kust van *Vlaanderen* gebloekerd; wij verbieden zoo lang als wij willen den invoer van alle de vruchten van den grond, van onder den grond, van de nijverheid, van den handel, uit geheel *België* in ons land; wij sluiten onze kolonien

voor de vaart en handel der Belgen. Met zulke onderpanden zullen wij gemakkelijk den vrede kunnen maken; en onze vijand heeft driemaal zoo veel reden als wij om dien te begeeren. Maar om den oorlog en de onderhandelingen beide met de vereischte kracht te voeren, daartoe is een gevestigde Staat en een hersteld krediet noodig. De vestiging van den Staat is altijd de grondslag van alle handelingen, indien wij ons van deze iets goeds beloven willen. De vestiging van den Staat is het eerste en onvermijdelijke gevolg van het beginsel der volstrekke scheiding.

Niet minder nuttig zal het aannemen van dit beginsel zijn, voor onze houding ten aanzien van de Mogendheden, en van het congres te *Londen* inzonderheid. Wij behoeven waarlijk niet te betoogen, dat de woorden en de begeerte van het *Koning-*

rijk der Vereenigde Nederlanden vrij wat meer indruk zullen maken, dan de begeerte en de woorden van de *Noordelijke Afdeeling* des Koninkrijks. Wanneer het beginsel der volstrekte scheiding niet alleen door de wenschen van alle de ingezetenen, hoofd voor hoofd, zich in het verschiet vertoonen zal; maar wanneer het de uitgedrukte nationale wil zal zijn geworden, door eene plegtige wet; zoo zullen de *Vereenigde Nederlanden* met het ontzag, dat elk voor de oudheid gevoelt, en met de kracht, die eigen is aan de jeugd, optreden in *Europa* onder de natien van dit werelddeel.

Ik heb deze volstrekte scheiding al sedert eenigen tijd voorgestaan, wanneer ik de vestiging van den Staat heb aangeraden; alzoo deze vestiging op dat beginsel rust. Ik heb daarmede sedert eenigen tijd afgezien van mijn eerste denkbeeld, namelijk,

de scheiding onder één hoofd. Ik heb de scheiding onder één hoofd aangeraden, toen de omstandigheden ons daartoe noopten, en ik heb aan de volstrekte scheiding de voorkeur gegeven, naarmate onze omstandigheden veranderd zijn. Heden is er om niets anders te denken, dan om de volstrekte scheiding. Maar in den aanvang van den burgeroorlog, toen er nog geene verwachting was van een gewonen oorlog, zoo als wij nu voeren, was de scheiding onder één hoofd eene wenschelijke zaak, eene zaak die weinig moeite zoude gekost hebben. Wij zijn in vroegere eeuwen, onder de huzen van *Bourgonje* en *Oostenrijk*, van twaalf tot zeventien afzonderlijke Staten geweest, alle vereenigd onder één en hetzelfde hoofd. Elke provincie had hare eigene Staten, eigene wetten, eigene openbare magt, eigene belastingen. De zeven *Vereenigde Neder-*

landen zijn naderhand even dergelijke afzonderlijke Staten geweest, elke provincie was soevereïn, en zij waren slechts vereenigd door een bondgenootschap. Sommige provincien hadden een hoofd onder den naam van Stadhouder. Er waren altemets twee of drie Stadhouders te gelijk in onderscheidene provincien van het bondgenootschap. De voornaamste provincien hebben tweemaal gedurende vele jaren geen Stadhouder gehad. Nogtans is het gemeenebest der *Vereenigde Nederlanden* voorspoedig, magtig, beroemd geweest, en heeft twee en eene halve eeuw bestaan. Wie dan voorgeeft, dat *Holland* en *België* niet kunnen komen als afzonderlijke Staten onder één en hetzelfde hoofd, voor hem is de geschiedenis van het Vaderland een gesloten boek. Wij mogten hopen, dat hij ten minste zijne oogen zoude slaan op

den hedendaagschen staat van *Europa*. Hij zoude *Zweden* en *Noorwegen* zien, twee afzonderlijke Staten onder één hoofd; *Rusland* en *Polen*, twee afzonderlijke rijken onder één hoofd; *Oostenrijk*, *Hongarijē*, *Bohemen*, *Lombardijē*, vier afzonderlijke rijken onder één hoofd; *Napels* en *Sicilië*; *Engeland* en *Hanover*; ja, een groote dertig afzonderlijke Staten van *Duitschland* onder een bloot bondgenootschap; een twintigtal cantons van *Zwitserland*, alle republieken, onder een dergelijk bondgenootschap. Doch voor hem is de hedendaagsche staat van *Europa* een diep geheim. Zoodanige blinkende voorbeelden zijn er echter in dezen tijd en in den ouden tijd van afzonderlijke Staten vereenigd onder één hoofd. Indien de omstandigheden derhalve niet veranderd waren, zoude ik zeker alsnog de scheiding onder één hoofd aanraden. Ja, thans nog stel ik

mij de mogelijkheid en de waarschijnlijkheid voor, dat een volgend geslacht, onder ge-gevene omstandigheden, beide in *Holland* en *België*, het nut zal inzien van eene scheiding onder één hoofd. Doch op dit oogenblik zoude het overbodig zijn bij dit denkbeeld te verwijlen; in de omstandigheden van onzen tijd komt de volstrekte scheiding alleen te pas.

* * *

Ik heb nu mijne gedachten uitgesproken over de treurige omstandigheden van het vaderland. Uit mij zelve was ik reeds daartoe genegen, en daarenboven ben ik er toe

opgewekt geworden door mijne vrienden, ja zelfs opgeroepen in openbaren druk. Ik heb ten dien einde eene algemeene beschouwing van de zaken uitgegeven; onder den titel VAN SCHEIDING VAN HOLLAND EN BELGIE. Naderhand heb ik eenige voorname punten verder ontwikkeld, die in de algemeene beschouwing korter waren voorgedragen geworden. Deze nadere ontwikkelingen zijn van tijd tot tijd in druk uitgekomen.

De SCHEIDING, 23 *October*, heb ik oorspronkelijk in het fransch geschreven, omdat het stuk niet alleen moest dienen voor ons land, maar ook voor buiten 's lands. Er is evenwel aanstonds eene hollandsche vertaling uitgegeven, die naar het handschrift was gemaakt.

De scheiding wordt voorgedragen als nuttig en noodzakelijk. Zij werd echter bepaald door eene voorwaarde, namelijk, onder één

hoofd, ten minste onder één stamhuis. Op deze wijze bleef het *Koningrijk der Nederlanden* in wezen, en hetzelfde werd slechts gewijzigd door de scheiding. Zoodanig waren de omstandigheden geschapen, dat eene scheiding van dien aard mogelijk was. Door middel van dezelve kon er een einde gemaakt worden aan den oorlog, en wij konden in vrede en rust de handen leggen aan de grondslagen van eenen nieuwen bloei en welvaart voor *Oud-Nederland*. Vrede en welvaart waren van het begin af, en zijn nog, het heilrijk doel dat ik tracht te bereiken, en waartoe alle mijne voorstellen moeten dienen, als middelen tot één en hetzelfde oogmerk.

Deze middelen konden niet behoorlijk uitgebreid worden in de algemeene beschouwing, zij vereischten bijzondere ontwikkelingen, en daartoe hebben de volgende stukjes ge-

diend, die ik van tijd tot tijd heb uitgegeven.

DE SCHUTTERIJEN, 18 *October*. In dit stukje is voornamelijk aangedrongen op het behoud der goede orde en openbare rust. Zonder deze geraakten wij in denzelfden ellendigen toestand, als de Belgen. Met deze konden wij een eerlijken vrede verkrijgen en aan een nieuwen bloei en welvaart werken. De rust was derhalve de *conditio sine quâ non* van ons behoud en van onzen voorspoed. In de tweede plaats wierden Vorst en Volk bezworen, om de handen in een te slaan en eendragtelijk te werken aan de oprigting van den afgescheiden en afzonderlijken Staat.

HET KREDIET, 29 *October*. Op den vijand aan de grenzen waren alle de oogen gerigt, en de edelste geestdrift bragt een vrijwillig burgerleger in het gezigt van den vijand. Maar een geduchte inwendige vijand werd

veel te veel over het hoofd gezien, en van dezen hadden wij te vreezen, dat hij alle onze pogingen tot verdediging zoude verlammen, en dat hij zelfs de openbare rust zoude storen. Tegen dezen vijand heb ik jaren lang gestreden in de Staten-Generaal, en in dit stukje heb ik wederom de wapenen tegen hem opgenomen. Op dit oogenblik zelf herhaal ik alle mijne vroegere waarschuwingen, en verklaar wederom met eene ernstige aandoening den staat van onze financiën, onder alle de nationale belangen, als het onderwerp de nauwkeurigste en spoedigste aandacht vorderende.

De PRINS VAN ORANJE, 29 October. Mijn eerste oogmerk in dit stukje was een blijk te geven van mijne hulde aan het edel karakter van den PRINS, die miskend en gelasterd werd. Mijn tweede oogmerk was den bloei en welvaart van *Nederland* aan te too-

nen in de scheiding van *België*. Een goede vrede en de vrije handel werden ons verzekerd door de verkiezing van den PRINS tot hoofd van *België*. Wanneer hij zich daartoe leende, zoo bewees hij ons een groote dienst. Wanneer hij pogingen daartoe deed, zoo was het in hem eene onvergelykelijke opoffering.

De VREDE, 5 *November*. In dit stukje heb ik die gedachten openbaar gemaakt, die ik reeds vroeger op het papier had gebragt, zoo als blijkt uit de dagteekeningen. Spoedig waren op elkanderen gevolgd mijne voordragten, over de *bevrediging*, over de *wijze van scheiding*, over de *financien*. De omstandigheden veranderden met eene wonderbare snelheid, en ik moest wel van de scheiding onder één hoofd overgaan tot de volstreckte scheiding. Mijn doel bleef altijd hetzelfde, namelijk, het vaderland te bewaren voor den ramp van omwentelingen,

en den grondslag te leggen tot nieuwen bloei en welvaart. Daartoe gaf ik de midde-len op, en droeg dezelve in korte stellingen voor, onder het opschrift van *redding*.

De laatste stelling is *de vrije handel in de grondwet*, en ik had mogelijk beter geschreven, *de publiciteit der financiën en de vrije handel in de grondwet*. Deze beide zaken zijn ten naauwste aan elkanderen verwant. Door de publiciteit worden de financiën hersteld, en in ons geheel staatkundig bestaan wordt wanorde en verwarring voorgekomen. Door den vrijen handel worden alle de bronnen van onze welvaart geopend, de Natie zelve bereidt hare eigene welvaart en de regering heeft slechts aan te zien.

De publiciteit der financiën belet ons arm en ellendig te worden; de vrijheid van handel maakt ons welvarend. Het middel, om zoo groot een oogmerk te bereiken, is de

vestiging van den Staat met eene grondwet. Men noeme deze grondwet eene gewijzigde, eene veranderde, eene nieuwe grondwet; de naam doet niet tot de zaak. Maar de zaak is, dat de grondwet gepast zij voor de omstandigheden van dezen tijd, voor de behoeften en de begeerten der Natie. Wat de omstandigheden en de behoeften vereischen, wordt heden regt levendig gevoeld.

Daarom is het ook wenschelijk, dat het werk aanstonds bij de hand genomen en met een bedaarden spoed afgedaan worde. De Natie is op dit oogenblik vervuld van eene edele geestdrift, de harten zijn gestemd tot liefde voor het Vaderland, zulk een nationaal stuk als eene grondwet kan nu met eene algemeene toestemming opgezet worden. Na den Vrede, in een tijd van rust, zal er meer verdeeldheid van gevoelens zijn, zullen wij wederom hooren van politieke partijen.

Nog nadeeliger zoude het zijn, nadat men het werk zoo lang uitgesteld had, indien men het dan op de lange baan schoof, of geen gehoor verleende aan erkende grieven. Dan zoude men zich blootstellen aan eene eindelijke uitbarsting, zoo als in *België* heeft plaats gehad, en wij zouden de grondwet moeten koopen door eene omwenteling met alle de rampen daaraan eigen. Dit ligt in den aard der zaak en zoude onvermijdelijk gebeuren.

De KONING, 8 *November*. De vraag kon ontstaan, of het belang van het Huis van ORANJE wel medebragt de hand te leenen aan de vestiging van onzen afzonderlijken Staat. Ik heb getracht het behoorlijke licht over dit gewigtig punt te verspreiden, door eene uiteenzetting van de onderscheidene betrekkingen des Konings. Daarmede ben ik gekomen tot het besluit, dat het belang van

het Huis van ORANJE medebrenge om behulpzaam te zijn aan de vestiging van onzen afzonderlijken Staat.

De NATIE, 15 *November*. Wij waren verdeeld in onderscheidene partijen, wij streden onder elkander over hetgeen er moest gedaan worden, en inmiddels bleven wij in een voorloopigen staat. In dit stukje heb ik getracht, alle de partijen te vereenigen tot één en hetzelfde beginsel, op dat de geheele Natie alzoo vereenigd zoude zamen werken tot één en hetzelfde doel.

Dat beginsel is de volstreckte scheiding, en het kan daarom gerustelijk door alle de partijen aangenomen worden, omdat het voor het vervolg geen ander beginsel uitsluit. In het vervolg van tijd, indien wij er dan toe genegen zijn, of indien ons nageslacht er toe overhelde, kan er altijd worden overgegaan tot de scheiding onder één hoofd, of tot de

scheiding onder één stamhuis, of zelfs tot de wederoprigting van het *Koninkrijk der Nederlanden*. Wij zijn veilig gesteld voor het oogenblik en zoo lang als wij willen, zonder dat onze handen eenigzins gebonden zijn.

Volgens de grondwet mag de *Koning der Nederlanden* geene vreemde kroon dragen, en dit artikel zullen wij zekerlijk behouden. In het ontwerp der grondwet voor *België* staat dezelfde beschikking. Dit artikel zal zekerlijk door de Belgen aangenomen worden, alzoo zij zeer bang zijn voor eene inlijving met *Holland*. Stel nu, dat de troon der *Vereenigde Nederlanden* over vele jaren openvalt, en dat de PRINS VAN ORANJE aan het hoofd van *België* staat; zoo zal de PRINS moeten kiezen tusschen de beide kroonen. Wij hebben ons derhalve veilig gesteld tegen alle mogelijke inlijving.

Maar, begrijpt het geslacht op dien tijd in leven het anders, ziet het niet door onze oogen, oordeelt het eene vereeniging der beide afzonderlijké Staten onder één hoofd nuttig voor beide dezelve; zoo maakt het eene uitzondering op het gemeld artikel der grondwet, en de twee kroonen komen op één hoofd.

Wij hebben derhalve voor ons zelve gezorgd door de volstreckte scheiding, wij kunnen deze vasthouden zoo lang als wij willen, en wij hebben evenwel, noch onze eigene handen, noch de handen van ons nageslacht gebonden. Dit laatste zou daarboven eene ongerijmdheid zijn, waaraan wij ons niet schuldig zullen maken. Geen nageslacht heeft zich ooit laten binden door een voorgeslacht, dat uitgeleefd en begraven was.

Naarmate ik mijne gedachten heb uitge-

sproken, hebben zij tegenspraak ondervonden. Onder de tegenwerpingen behoort ook die vrees voor eene inlijving met *België*, die ik meen zoo even te hebben weggeruimd. Eene gelijke vrees is mij te kennen gegeven, dat wij, ingeval van eene scheiding onder één hoofd, wederom zouden kunnen geraken onder het verbodstelsel. De scheiding onder één hoofd onderstelt eene eigene wetgeving, eene eigene nationale vertegenwoordiging, eigene wetten en belastingen in elken afzonderlijken Staat. Het verbodstelsel kan derhalve, noch geheel, noch gedeeltelijk, opgedrongen worden aan den Staat, zonder toestemming van deszelfs wetgevende magt. Wij houden ons lot dan altijd in onze eigene handen, en wij zijn vrij van alle bekommring voor eene wederkeering van het verbodstelsel.

Andere zwaarigheden van gewigt heb ik

niet vernomen, en ik geloof ook, dat de oplossing derzelve zoude gevonden worden in mijne geschriften. Ik verzoek derhalve mijne geëerde landgenooten, wanneer zij tegenwerpen hooren of lezen, mijn geschrift, waar het op aan komt, nog eens in te zien, dan kunnen zij het voor en tegen van de zaak wikken en wegen. Dan kunnen zij met kennis en overleg beslissen, en dan zal ik mij gaarne onderwerpen aan hun oordeel.

